

Zienswijze NRD “Energie landschap Rijnenburg en Reijerscop” namens Buren van Rijnenburg en Reijerscop (BVRR)

Hierbij bieden wij u de BVRR Zienswijze aan op het NRD-onderzoek Energie landschap Rijnenburg en Reijerscop. Wij verzoeken u dringend de genoemde vragen en aspecten voldoende te adressen in de NRD en een onverhoopt te volgen MER-procedure.

Een kopie van dit schrijven is gestuurd aan Advocatenkantoor Vos & De Lange in verband met dossieropbouw en mogelijke aanzet tot latere bezwaarschriften en juridische acties tegen de ontwikkeling van windturbines in Rijnenburg en/of Reijerscop.

Wij bundelen onze reactie in negen vragen:

1. Waarom is het NRD-onderzoek in handen van omstreden bureau Pondera gegeven?
2. Waarom vermeldt het NRD-onderzoek niets over het voortraject voor de NRD waarin onderhandelingen tussen Rijne Energie c.s. en de Kopgroep van de grondeigenaren zijn gestart over een alternatief scenario met Alleen Zon?
3. Waarom staat er niets in het onderzoek over het mislukte participatieproces en de uittrekking van de Uitwerkingsgroep van Bewoners (SCP-rapport: Barstjes in de lokale samenleving)? Welke lessen worden hieruit geleerd?
4. Waarom wordt er niet ingegaan op de kritische geluidsrapporten van DGMR over het hoorbare geluid bij ongunstige wind? Waarom wordt het DGMR-rapport over hoorbaar geluid in polder opnieuw verzwegen en worden uitkomsten genegeerd?
5. Waarom wordt niet gerefereerd aan de inhoud van het Startdocument? Met name de expliciete opdracht uit het Startdocument tot een het formuleren van een integrale visie? Wij verwijzen ook naar het Bezwaarschrift BVRR 19-8-2020 op de visie en uitnodigingskader Rijnenburg en Reijerscop.
6. Hoe is het mogelijk dat het NRD-onderzoek windturbines voorstelt van 6 MW met masthoogte van 180 meter en 270 meter tiphoogte?
In de Collegevoorstellen en eerdere rapporten was sprake van maximaal acht windturbines met een masthoogte van 155 meter en een tiphoogte van 230 meter (vermogen 4,5 MW en opbrengst 15 GWh).
7. Waarom dat oude verhaal herhalen dat windmolens op land en in Utrecht nodig zouden zijn om klimaatdoelen te halen terwijl de feiten uitwijzen dat dit achterhaald is? Het kan ook met alleen Zon.
8. Waarom benoemt het NRD-onderzoek alleen financiële participatie als beoordelingscriterium en gaat men totaal voorbij aan lokale bewonersparticipatie, die vereist is volgens het Klimaatakkoord en het Aarhus Verdrag? Financiële participatie ten koste van anderen is een toch verwerpelijke gedachte?
9. Waarom wordt er niet ingegaan op de waardedaling van woningen bij steeds hogere windturbines?

1. Waarom is het NRD-onderzoek in handen van omstreden bureau Pondera gegeven?

De gemeente Utrecht heeft samen met initiatiefnemers Rijne Energie c.s. (RE) het NRD-onderzoek laten uitvoeren door het omstreden onderzoeksbureau Pondera. Dat bureau staat op sociale media bekend als de argumentenfabriek van de windmolenlobby. Volgens onze informatie is Pondera lid van de Nederlandse Wind Energie Associatie (NWEA), de belangenorganisatie van opwekkers van windenergie. Pondera kwam vorig jaar al in opspraak wegens de schijn van belangenverstremgeling in Amsterdam en heeft later om die reden de opdracht van een onderzoek in Barendrecht terug moeten geven.

Pondera roept al jarenlang luidkeels dat “volgens het RIVM” gezondheidsrisico’s van geluidsoverlast van windmolens niet bewezen zijn. Het RIVM heeft zelf nog maar heel beperkt onderzoek gedaan.

Pondera gaat stelselmatig voorbij aan kritische onderzoeken. Wij noemen bijvoorbeeld het recente onderzoek van audioloog Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum. In dit onderzoek is op basis van uitvoerige analyse van andere onderzoeken geconcludeerd dat vooral de mensen die er extra gevoelig voor zijn (4 tot 10 procent van de bevolking) ernstige gezondheidsschade van windturbines ondervindt.

Onwelgevallige feiten worden in het NRD-onderzoek stelselmatig verzwegen. Dit is uiteindelijk te verwijten aan de opdrachtgevers: de gemeente Utrecht en RE c.s., die de opdracht hebben gegeven tot het onderzoek en het rapport onder hun verantwoordelijkheid voor publicatie hebben vrijgegeven en aan bewoners hebben voorgelegd.

Het NRD-rapport verzwijgt stelselmatig kritische feiten. Dit komt goed van pas voor de opdrachtgever, die zelf ook onwelgevallige feiten negeert. Wij beschouwen Pondera als niet onafhankelijk: de slager keurt hier zijn eigen vlees.

2. Waarom vermeldt het NRD-rapport niets over het voortraject? Onderhandelingen over een alternatief scenario met Alleen Zon zijn immers nog volop gaande?

Het onderzoek dat de gemeente Utrecht en initiatiefnemer Rijne Energie c.s. naar buiten hebben gebracht is de zogenoemde Notitie Reikwijdte en Detailniveau, die verplicht is voor de Milieu Effect Rapportage voor besluitvormingsprocedure voor windenergie. Voor zonne-energie is een dergelijke procedure niet per sé noodzakelijk.

De initiatiefnemer RE is sinds juli 2021 in gesprek over een alternatief scenario met Alleen Zon, waaraan ook grondeigenaren en projectontwikkelaars participeren (Kopgroep Consortium Rijnenburg). Het alternatief met een groot zonnepark heeft een grote meeropbrengst aan duurzame energieopwekking (meer dan het dubbele) ten opzichte van het huidige plan (waaraan de Kopgroep geen medewerking verleent). De consortiumpartners van RE: BHM Solar en Eneco zijn volop in de gesprekken betrokken. BHM Solar heeft aangegeven voor beide scenario’s open te staan en een voorkeur te hebben voor een scenario met een meeropbrengst zoals het alternatieve scenario Alleen Zon. Eneco heeft een convenant voor een scenario met Alleen Zon voorgelegd aan de Kopgroep Rijnenburg. Het huidige plan van RE c.s. bevat slechts drie windturbines en 6 ha zonne-energie met een opbrengst van slechts 50 GWh tegenover een alternatief met Alleen Zon met een opbrengst van 125 GWh (160 ha.)

3. Waarom staat er niets in het onderzoek over het mislukte participatieproces en de uittreding van de Uitwerkingsgroep van Bewoners (SCP-rapport: Barstjes in de lokale samenleving)? Welke lessen worden hieruit geleerd? Wat wordt er gedaan met vier hoofdconclusies?

Het participatieproces (medio 2017 tot oktober 2018), waarbij de burgercoöperatie Rijne Energie als initiatiefnemer was aangewezen, is mislukt. Het SCP-rapport Barstjes in de lokale Gemeenschap, conflicten in verduurzamingsplannen (Wouter Mensink maart 2021) geeft op grond van vele gesprekken met betrokkenen een gedegen analyse van het mislukte participatieproces in de casestudie over Rijnenburg.

Wij noemen vier hoofdconclusies:

3.1. Het SCP-onderzoek concludeert dat de doelen voor bewoners vooraf niet duidelijk waren en dat de doelen tussentijds door de politiek telkens werden veranderd en bijgesteld. Ook was er vooraf geen politieke overeenstemming over mogelijke woningbouw. We noemen enkele voorbeelden van de politieke onduidelijkheid: Het Startdocument Rijnenburg (raadsbesluit 6-7-2017) noemde geen concrete doelstelling over de hoeveelheid op te wekken duurzame energie. Er zou een tijdelijk “energielandschap” komen tot 2030, maar later werd dat 2035 en weer later werd dat 2040 en Groen Links pleitte vervolgens voor een permanent “energielandschap”.

3.2. Het Startdocument sprak van het ontwikkelen van verschillende scenario’s waaronder een scenario met alleen zon. Dit scenario verwierf sterke voorkeur van omwonenden. Later bleek dat er voor bewoners geen keuze was tussen scenario’s, hoewel die verwachting was gewekt. Er moest koste wat kost een combinatie komen met zoveel mogelijk zon en wind. Het participatieproces bleek er slechts voor de show te zijn.

3.3. Het Startdocument sprak van een integrale benadering waarbij een afweging van verschillende bestemmingen zou moeten worden gemaakt. In plaats van een integraal plan werden alleen scenario’s voor een eenzijdig “energielandschap” ontwikkeld. Toekomstige woningbouw kwam volgens het SCP later steeds meer in de discussie naar voren maar een integrale benadering voor de gebiedsplanung is niet gemaakt. Ook de term “pauzelandschap” bood weinig verheldering. Volgens het startdocument zou het energielandschap een tijdelijk pauzelandschap zijn tot 2030. De einddatum is echter steeds verder opgeschoven en werd uiteindelijk door de Utrechtse coalitiepartijen verschoven naar 2040. Het gestarte participatieproces met een geselecteerde groep van bewoners in de Uitnodigingsgroep mislukte in april 2018. Een meerderheid bewoners trad uit de Uitwerkingsgroep omdat zij zich niet serieus genomen voelde. Daarna werd de groep opgeheven.

3.4. Oplossingen vragen een brede benadering voor de gebiedsinrichting, aldus concludeert het SCP-rapport. Dit zou kunnen worden neergelegd in omgevingsvisies waarbij een integrale benadering wordt gekozen. Begrippen als “energielandschap” of “pauzelandschap” bieden geen goed uitgangspunt voor een integrale gebiedsbenadering.

4. Waarom wordt er niet ingegaan op de kritische geluidsrapporten van DGMR over het hoorbare geluid bij ongunstige wind? Waarom wordt het DGMR-rapport over hoorbaar geluid in polder opnieuw verzwegen en worden uitkomsten genegeerd?

Op verzoek van bewoners die participeerden in de Uitwerkingsgroep werd begin 2018 aan het adviesbureau DGMR de opdracht gegeven voor een onderzoek naar het hoorbare geluid per uur en per etmaal bij ongunstige wind ten opzichte van het geluid van de snelwegen. Deze opdracht werd gegeven omdat de “wettelijke” geluidsnormen weinig bescherming bieden. Deze “wettelijke normen” gaan uit van jaarlijkse gemiddelden terwijl geluidsoverlast vooral ontstaat bij ongunstige wind.

Volgens het DGMR-rapport over het hoorbare geluid buiten de polder is gebleken dat bij ongunstige wind op 9 meetpunten in Nieuwegein en De Meern (op afstanden van 800 tot 1300 meter van de geplande turbines aan de overzijde van de snelwegen) sprake was van

meerdere uren hoorbaar en licht hoorbaar geluid. Vooral tijdens uren in de nacht. Deze uitkomsten gelden voor de scenario's Ring en Energie Voorop, die vergelijkbaar zijn met de posities van de huidige ingediende drie turbines.

In november 2018 onthulde BVRR het bestaan van een niet gepubliceerd onderdeel van het DGMR-rapport: namelijk het deel over het hoorbare geluid in de polder. Hieruit bleek dat bij genoemde scenario's de turbines op een meetpunt midden in de polder aan de Nedereindseweg bij ongunstige wind 23 uur per etmaal hoorbaar zouden zijn. Dit meetpunt ligt precies midden in het beoogde woningbouwgebied.

Het NRD-onderzoek (pg. 22) vermeldt alleen het DGMR-rapport van 28-10-2018. Dit is onvolledig. Men verzwijgt (zoals het College steeds ook deed) het later door BVRR naar buiten gebrachte DGMR-rapport van het geluid in de polder.

Wethouder Van Hooijdonk antwoordde op vragen van raadsleden dat zij twijfels had aan de bruikbaarheid van de onderzoeksmethode van DGMR voor meting van geluid in de polder en dat zij daarom de gegevens niet aan de raad had verstrekt. Er werd besloten tot een Second Opinion rapport (adviesbureau Cauberg en Huygen september 2019). Het Second Opinion rapport gaf een volledige bevestiging van de eerdere conclusies van DGMR over het hoorbare geluid in de polder. *“De DGMR conclusies zijn onverkort van toepassing ook voor het geluid in de polder”*, aldus het Second Opinion Rapport.

Nieuw onderzoek onderstreept onze eerdere bezwaren tegen de gehanteerde geluidsnormen die zijn gebaseerd op jaargemiddelden. Wij noemen het recente Position paper van Windalarm, Twaalf argumenten om de Nederlandse geluidsnorm voor industriële windturbines aan te scherpen, januari 2022. Enkele conclusies:

Jaargemiddelden vormen geen goede norm wegens veel voorkomende periodieke hinder. Hinder vindt vaak plaats in periodes met ongunstige wind en tijdens uren van de nacht, wanneer het omgevingsgeluid van snelwegen minder is te horen. Dit werd ook in de DGMR-rapporten geconcludeerd. Ook wijst het nieuwe rapport erop dat de in Nederland gehanteerde “veilige afstandsnormen” voor windturbines meer dan tweemaal zo dicht op omwonenden ligt als bij buurlanden.

Utrecht noemt voor Rijnenburg en Reijerscop 800 meter een veilige afstand van woonwijken, maar in buurlanden worden veel ruimere minimale afstanden gehanteerd van 1000, 1500 meter of zelfs 10 maal tiphoogte, aldus het Position Paper.

Nu de genoemde landelijke wettelijke normen niet meer gelden (in strijd met Europese regels wegens ontbrekende MER) kan men niet zomaar weer diezelfde normen op lokaal niveau hanteren. Het NRD-rapport hanteert echter weer dezelfde normen. Men wil de ontbrekende geldigheid repareren met een lokaal MER-onderzoek. Dit moet dan met een lokaal besluit even worden goedgekeurd.

Men zal met overtuigende argumenten moeten komen ter onderbouwing van de normen. In het geval van Rijnenburg en Reijerscop beschikken we nu over alternatieve normen die wijzen op grote geluidsoverlast. Deze kritische geluidsnormen kan men niet langer terzijde schuiven, negeren of bagatelliseren, zoals het College tot nu toe steeds heeft gedaan. Ook de door Utrecht gehanteerde afstandsnormen bieden geen veilige afstand voor omwonenden.

5. Waarom wordt niet gerefereerd aan de inhoud van het Startdocument? Met name de expliciete opdracht uit het Startdocument tot het formuleren van een integrale visie? Wij verwijzen naar het [Bezwaarschrift BVRR 19-8-2020 op de visie en uitnodigingskader Rijnenburg en Reijerscop](#).

In ons bezwaarschrift schreven wij:

“Besluit energielandschap negeert belangrijk uitgangspunt uit het Startdocument: integrale visie ontbreekt. Er is geen afweging gemaakt met andere belangen als woningbouw, groen en recreatie. Tijdens het participatieproces werd door de gemeente verwezen naar de uitgangspunten in het Startdocument, getekend Raadsbesluit van 6-7-2017 (...). Punt 1a van het genoemde document luidt “De voorgestelde inrichting van een energielandschap geeft blijk van een integrale visie op het gebied Rijnenburg en Reijerscop”. Behalve de tijdelijke opwekking van duurzame energie is het gebied in de toekomst ook bedoeld voor woningbouw (er is sprake van mogelijk meer dan 20.000 te bouwen woningen volgens projectontwikkelaars en grondbezitters van het Consortium Rijnenburg). Naast woningbouw moet in Rijnenburg ook ruimte worden gezocht voor groen, recreatie en sport (o.a. mogelijke roeibaan). In het huidige Coalitieakkoord (juni 2018) is hierover echter niets afgesproken. Coalitiepartners GL en CU willen geen woningbouw in Rijnenburg maar D66 (in de toekomst) wel. Het besluit Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop van 9-10 juli 2020 betreft een eenzijdig Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop en maakt geen afweging van de verschillende andere belangen zoals toekomstige woningbouw, groen en recreatie. Daarmee geeft de voorgestelde inrichting van het energie landschap geen blijk van een integrale visie op het gebied Rijnenburg en Reijerscop. Een evenwichtige belangenafweging zoals gevraagd in het startdocument tussen energieopwekking en andere belangen zoals woningbouw, groen en recreatie, ontbreekt.”

Het NRD-onderzoek gaat evenals het Uitnodigingskader voorbij aan meerdere belangrijke eisen uit het Startdocument van 6-7-2017, waardoor een evenwichtige belangenafweging tussen energieopwekking, woningbouw en groen en recreatie ontbreekt.

Ons bezwaarschrift werd door het College als niet ontvankelijk verklaard omdat er geen sprake zou zijn van een “besluit met rechtsconsequenties”. Wij bestrijden dit en brengen onze bezwaren tevens opnieuw in bij de vervolprocedure zoals nu bij de NRD.

6. Hoe is het mogelijk dat het NRD-onderzoek windturbines voorstelt tot 6 MW met masthoogte van 180 meter en 270 meter tiphoogte? In de Collegevoorstellen en eerdere rapporten was sprake van acht windturbines met een masthoogte van 155 meter en een tiphoogte van 230 meter (vermogen 4,5 MW en opbrengst 15 GWh).

In de “Visie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop” dat door een krappe meerderheid van de gemeenteraad is vastgesteld op 9 juli 2020 wordt gesproken over “maximaal 8 grote windturbines (36 MW) windturbines” van 4,5 MW. Hiervan is ook uitgegaan bij het inschatten van de energieopbrengst. Dit is ook de opbrengst zoals Utrecht die heeft geformuleerd voor de RES. Het ging steeds om turbines met een masthoogte van 155 meter en een tiphoogte van 230 meter met een opbrengst van 15 GWh per turbine. Hierop zijn ook DGMR-rapporten en het Second Opinion rapport gebaseerd. Ook het NRD-onderzoek erkent dit: *“Bij het definiëren van de zoekgebieden is de gemeente uitgegaan van grote windturbines met een masthoogte van 155 meter en een rotordiameter van 150 meter”* (pg. 20).

Het NRD-onderzoek spreekt nu van “Inrichtingsalternatieven” (pg.30, 31) met “tiphoogte tot 270 meter” en een “rotor tot 180 meter” en een “Bandbreedte” van 4,5 tot 6 MW.

Zonder voorafgaande goedkeuring van de gemeenteraad wordt er nu dus onder verantwoordelijkheid van wethouder Lot van Hooijdonk zonder blikken of blozen een voorstel aan omwonenden voorgelegd met nog veel hogere windturbines dan eerder was voorgesteld. Wij vinden dit een verwerpelijk voorstel en een enorme provocatie naar omwonenden en spreken hierover onze ernstige afkeuring uit.

Juist de enorme rotor veroorzaakt met name de lage bromtoon, waarvan vooral de mensen die er gevoelig voor zijn ernstige overlast zullen ondervinden. Dat geldt al voor een rotor bij een masthoogte van 150 meter, laat staan voor een rotor bij een masthoogte van 180 meter.

Ook de waardedaling van woningen is rechtstreeks afhankelijk van de tiphoogte van de turbines. Bij deze hoogte zal die waardedaling dus aanzienlijk hoger zijn dan wij eerder berekend hebben voor de turbines met een tiphoogte van 230 meter.

7. Waarom dat oude verhaal herhalen dat windmolens op land en in Utrecht nodig zouden zijn om klimaatdoelen te halen, terwijl de feiten uitwijzen dat dit achterhaald is? Het kan ook met Zon.

He NRD-onderzoek doet op onvolledige wijze onderzoek hoe het voorgestelde “energielandschap” Rijnenburg past binnen de gestelde klimaatdoelen, internationaal, en de gestelde RES-doelstellingen van het Nederlandse klimaatakkoord (2019). In ons (eerdergenoemde) bezwaarschrift tegen de visie en het uitnodigingskader Rijnenburg en Reijerscop van de gemeente hebben wij al betoogd dat de noodzaak van windenergie op land als noodzaak om de klimaatdoelen te halen onvoldoende is onderbouwd. “Utrecht kan zijn bijdrage leveren met uitsluitend zonne-energie”, zo schreven wij. Het NRD-onderzoek schrijft *“Met de uitvoering van het Klimaatakkoord neemt het aandeel hernieuwbare energie de komende 5 jaar naar verwachting met de helft toe. Windenergie levert op dit moment al bijna 10% van het Nederlandse stroomverbruik. Om de doelstellingen te kunnen halen zal windenergie een cruciale rol blijven spelen”*(pg.8). Men schrijft er niet bij dat het overgrote deel bestaat uit Wind op Zee. Op de volgende pagina kunnen we lezen dat er in de Regionale Energie Strategie (RES) een hoofdrol is weggelegd voor Wind op Zee, waar volgens het Klimaatakkoord in 2030 49 TWh wordt opgewekt door Wind op Zee en 32 TWh wordt opgewekt op land, waarbij de keus kan worden gemaakt tussen zon en wind.

Het NRD-rapport concludeert vervolgens over de RES *“Windenergie is hierbij een van de belangrijkste opties. Ook in Utrecht is windenergie nodig om de opgave in te vullen”*.

Het Plan Bureau voor de Publieke Omgeving (PBL) levert regelmatig heldere detail gegevens over de voortgang van de RES. Volgens het (niet in het NRD-onderzoek genoemde) PBL-monitoring rapport van de RES van 9-12-2021 blijkt dat van de beoogde 35 TWh op land al 26,8 TWh is gerealiseerd in bestaande projecten of in goedgekeurde projecten in de pijplijn. Hiervan bestaat 20,8 TWh uit windenergie en 6,0 TWh uit zonne-energie. Er zijn daarnaast voor 25,7 TWh aan plannen ingediend voor potentiële nieuwe projecten, waarvan 8,7 TWh windenergie en 17,0 TWh aan zonne-energie.

Hieruit zijn verschillende conclusies te trekken: in het verleden bestond 2/3 van de duurzame energie op land uit windenergie en 1/3 uit zonne-energie. Toen was Wind op Zee nog veel duurder dan Wind op Land en waren er nog verplichte provinciale doelstellingen voor Wind op Land die van boven werden opgelegd (Energieakkoord 2013). Sinds het klimaatakkoord uit 2019 is er een vrije lokale keus. Wind op Zee is goedkoper dan Wind op Land en ook Zonne-energie is veel goedkoper geworden. We zien dat de verhouding nu is omgekeerd. Een ruime meerderheid kiest nu voor Zon op Land. Daar is ook lokaal wél draagvlak voor te vinden. Sinds het Klimaatakkoord is lokaal ook maatschappelijk draagvlak een vereiste.

Een tweede belangrijke conclusie is dat de Klimaatdoelen voor 2030 al bijna zijn gehaald en dat er een ruim overaanbod is gedaan aan nieuwe plannen. Het PBL berekent als prognose een bandbreedte tussen de 31,2 tot 45,7 TWh met een middenwaarde van 38,2 TWh. De doelen zullen op grond van deze plannen dus worden gehaald.

Het NRD-onderzoek verwijst naar de recent aangescherpte Europese doelstelling om te streven naar 55% vermindering van de CO2 uitstoot in plaats van 49%. Het huidige demissionaire kabinet heeft in antwoord op kamervragen gesteld dat de hogere doelstelling voor duurzame energieopwekking als gevolg van het aangescherpte Europese

beleid kan worden gerealiseerd door een verhoging van de doelstelling van Wind op Zee. Uit het PBL-rapport blijkt overigens ook dat ook op land volgens de prognose de gestelde klimaatdoelen zullen worden overtroffen.

Voor Utrecht in Rijnenburg en Reijerscop levert het huidige plan van RE c.s. met drie windturbines slechts 50 GWh aan duurzame energie, terwijl het alternatief met Alleen Zon een opbrengst oplevert van 125 GWh. Daarnaast heeft Utrecht nog een heel groot potentieel voor Zon op Dak. In de RES stelt Utrecht het doel voor Zon op Dak op 25% van het potentieel in 2030 met een opbrengst van 168 GWh. Dit bestaat voor 101 GWh uit al gerealiseerde of goedgekeurde pijplijn projecten. Het is heel goed mogelijk om dit doel aan te scherpen tot 37,5% met 84 GWh extra opbrengst. Met dit alternatief kan men de vijf nu nog in de RES geplande turbines schrappen. Nu er slechts grondposities zijn voor twee turbines in Rijnenburg en één in Reijerscop is het RES bod van acht turbines niet realistisch. Het gaat in de realiteit dus nog om drie resterende turbines in Rijnenburg en Reijerscop en volgens het Utrechtse RES aanbod mikt Utrecht ook nog op twee turbines elders (Lage Weide of Rijnsweerd). Hiervoor is in Utrecht geen enkel draagvlak onder omwonenden. Windturbines in Utrecht zijn niet nodig. Het kan met zonnepanelen.

8. Waarom benoemt het NRD-onderzoek alleen financiële participatie als beoordelingscriterium en gaat men totaal voorbij aan lokale bewonersparticipatie, die vereist is volgens het Klimaatakkoord en verplicht is volgens het Aarhus Verdrag? Financiële participatie ten koste van anderen is een toch verwerpelijke gedachte?

Het NRD-onderzoek noemt alleen Financiële participatiemogelijkheden als beoordelingscriterium voor het MER-onderzoek (pg.34).

Men verengt burgerparticipatie tot bieden van de mogelijkheid aan burgers (die niet eens direct omwonenden hoeven te zijn) om financieel te investeren. Leden van het energiecollectief Rijn Energie zijn voor 90% woonachtig in een groot gebied van ca. 25 km rond het plangebied. Zij wonen in Utrecht en omliggende gemeenten. Zij kunnen dus geld investeren tegen een verwacht rendement van 5 tot 7 procent. **Zij wonen er dus niet maar verdienen er wel aan ten koste van de direct belanghebbende omwonenden.** De achterban van Buren van Rijnenburg en Reijerscop bestaat juist voor meer dan 90% uit de direct belanghebbende omwonenden. Dit zijn volgens de Raad van State omwonenden binnen een straal van 10x de tiphoogte. Zij wonen dus in een straal van 2,3 km bij turbines van 230 meter tiphoogte.

Wij vinden het een verwerpelijke gedachte om te investeren en geld te verdienen ten koste van anderen die er overlast van ondervinden. Dit moet je in Utrecht niet willen.

Een dergelijke constructie is naar ons inzien alleen acceptabel als er ook maatschappelijk draagvlak is voor het plan onder direct omwonenden. Lokaal maatschappelijk draagvlak is een vereiste voor de RES zoals genoemd in het klimaatakkoord. Bij de geplande windturbines in Rijnenburg en Reijerscop is er géén draagvlak bij omwonenden en ook niet bij grondeigenaren en projectontwikkelaars. Er is echter wel draagvlak voor het alternatief met Alleen Zon.

Het doordrukken van windturbines zonder draagvlak onder omwonenden ondermijnt het draagvlak onder de noodzakelijke energietransitie.

Het Raadbesluit "energielandschap" van 9 juli 2020 is zoals we in ons Bezwaarschrift hebben gesteld niet alleen strijdig met het Startdocument uit 2017 maar het berust tevens op een niet in participatie besproken variant. *"Het College heeft besloten, na afsluiting van het participatieproces eind 2018, zelf met een eigen Visie en Uitnodigingskader te komen met daarin een nieuw scenario waarin alleen een combinatie van wind en zonne-energie*

wordt voorgesteld. (...) Het Collegevoorstel wijkt sterk af omdat het alternatief met alleen zonne-energie ontbreekt zoals nadrukkelijk werd vereist in het Stardocument 6-7-2017 (...) Het Collegevoorstel wijkt tevens af van eerdere scenario's met wind vanwege de (andere) positionering van de windturbines. Dit nieuwe plan leidt tot grotere overlast voor vele duizenden omwonenden. De door het **College voorgestelde Visie is eenzijdig door het College opgesteld**. Het besluit van 9 -10 juli 2020 berust op een nieuwe **niet in de participatierondes besproken variant** en is strijdig met de eerdere afspraken uit het Raadsbesluit van 6-7-2017. Daarom is naar ons inzien het besluit van 9 – 10 juli 2020 **onrechtmatig**", aldus het BVRR-bezwaarschrift.

In de nieuwe variant van het College is een **windturbine** gepland **in de oksel van Oudenrijn**. Deze turbine was niet opgenomen in de eerdere scenario's die aan omwonenden is voorgelegd. **Deze turbine zal grote overlast veroorzaken voor de wijken Galecop en Bateau Noord in Nieuwegein en tevens in Rijnvliet. Bovendien doorkruist deze turbine toekomstige woningbouwplannen in Papendorp (A12 zone).**

9. Waarom wordt er niet ingegaan op de waardedaling van woningen bij steeds hogere windturbines?

Het NRD-onderzoek noemt "*Eventuele planschade en effect op de vastgoedwaarde*" als één van de beoordelingscriteria voor het toekomstige MER-onderzoek (pg 34). In de gegeven beschrijving van de achtergrond en totstandkoming van het huidige plan (paragraaf 3) wordt gesteld: "*De scenario's zijn beoordeeld op basis van vier punten die samen een goed beeld geven van de realiseerbaarheid van het optimum*" (pg 22). Een van deze vier punten betreft: "*Hinder voor de omgeving en Opbrengsten voor (de mensen in en om) het gebied die volgt uit de business case in relatie tot de eigen bijdrage van de gemeente*". Wij bestrijden de conclusie dat er een goed beeld is gegeven van de opbrengsten, omdat de gemeente niet of nauwelijks is ingegaan op de waardedaling van woningen. Daarom is de conclusie dat dit al door de gemeente zou zijn meegenomen volstrekt ongegrond.

Wij schreven al eerder in ons bezwaarschrift dat het Uitnodigingskader onvoldoende rekening houdt met waardedaling woningen bij de steeds hogere windturbines. "*In het uitnodigingskader accepteert de gemeente geen enkele aansprakelijkheid voor de waardedaling van de woningen en daarmee de belangen van bewoners. De gemeente legt de aansprakelijkheid voor waardedaling van woningen neer bij initiatiefnemers en grondeigenaren. Uit een recent rapport in opdracht van Ministerie van Economische Zaken van de Universiteit van Amsterdam en de VU (december 2019) blijkt, dat bij steeds hogere windmolens een aanzienlijke toename is te verwachten van de daling van de woningwaarde. Bij windturbines van 150 meter is volgens het onderzoek binnen een straal van 2 km sprake van een gemiddelde waardedaling van 5%; bij hogere turbines van 230 tot 240 meter zoals gepland in Rijnenburg en Reijerscop zal deze daling nog groter zijn. BVRR heeft een voorzichtige berekening gemaakt en komt op een minimale aansprakelijkheid van 5 miljoen euro per turbine (zie op BVRR website: [Oproep van Bewoners aan Grondbezitters R&R, bewonersversie incl. bijlage, van 31-7-2020](#)). Het genoemde rapport van de universiteiten uit Amsterdam stelt dat overheden in hun planning rekening zullen moeten houden met deze steeds sterkere waardedaling van woningen. De conclusie is dat de gemeente onvoldoende rekening houdt met de waardedaling van woningen. Hiermee is het Uitnodigingskader niet gebaseerd op de huidige beschikbare kennis. Het Uitnodigingskader is hiermee onvoldoende onderbouwd", aldus het BVRR Bezwaarschrift.*

In aanvulling op onze eerdere berekening kunnen we nu stellen dat de gemeente zelf als grondbezitter aansprakelijk is omdat de gemeente zelf grondeigenaar is van twee van de drie turbines. Bovendien is en claimt de gemeente in tal van reeds verschenen verslagen 'initiatiefnemer' te zijn. In de nieuwe omgevingswet zal het eigen risico voor planschade weliswaar worden verhoogd van 2 naar 4 procent. De omvang van de planschade wordt echter grotendeels gecompenseerd door de gestegen woningwaarde sinds onze eerdere berekeningen uit 2020.

Wij zien uit naar uw reactie en een zorgvuldige beantwoording en adressering van bovenstaande punten in de NRD.

Hoogachtend,

Pieter van Veenen – namens Buren van Rijnenburg en Reijerscop (alsook in privé)
Marelaan 51
3454 GB De Meern

W: www.bvrr.nl

E: burenvrijnenburg@gmail.com